

Velkommen til seminar her i vakre Tana

Ved Cecilie Østensen Berglund

Seminaret er til ære for sorenskriver Finn-Arne Selfors. Det er en takk for den uvurderlige innsatsen han har lagt ned gjennom tiår for å styrke samisk rettssikkerhet.

Finn-Arnes arbeid i og utenfor tingretten har hatt stor betydning for sikring av samiske rettigheter, for bruk av samisk språk i domstolene, for kultur- og tradisjonsforståelse.

Norges domstoler ønsker å løfte frem betydningen av arbeidet i nå Indre og Østre Finnmark tingrett; og ved det Finn-Arnes arbeid i og utenfor tingretten. Arbeidet har hatt stor betydning for sikring av samiske rettigheter, for bruk av samisk språk i domstolene, for kultur- og tradisjonsforståelse, for historie og aksept av sedvaner. Det står stor respekt av hans innsats.

Gjennom behandling av sakene her har samiske tradisjoner og samisk kulturutøvelse blitt forstått, akseptert og vektlagt på en annen måte enn tidligere. Sammen med dette kom aktiv bruk av ulike internasjonale konvensjoner knyttet til urfolksrettigheter. Fra å ha blitt møtt med betydelig skepsis er flere av konvensjonene nå en del av den alminnelige rettskildelæren, som brukes aktivt i alle rettsinstanser, - som vi vet - også i Høyesterett.

Som følge av Finn-Arne og domstolens utrettelige arbeid, er det i dag en selvfølge at en part kan benytte samisk språk i retten. Dette er lovfestet for domstolene i det samiskspråklige forvaltningsområdet, men alle domstoler i landet skal i dag legge til rette for dette.

Domstolen i Tana har vist at samiske saker favner bredt – det være seg reindrift og naturbruk eller person-, familie- og arverett, som viktige sakstyper. For personlige forhold vil nettopp språklig og kulturell identitet ha stor betydning. Det samme gjelder på områder som opplæringstilbud og helsetilbud. Også på andre rettsfelt finner vi saker med en samisk tilknytning. Det kan for eksempel være opphavsrett og spørsmål om enerett til et kunstnerisk uttrykket av den samiske sola. Denne bredden i samiske saker er det tingretten her som har løftet frem.

Betydningen av kompetanse og kunnskapsbygging i domstolene står sentralt i arbeidet med å utvikle sameretten og styrke urfolksperspektivet. Som den tredje statsmakt ligger det til domstolene å utvikle sameretten, basert på gjeldende konvensjoner og lovgivning.

Utviklingen har startet her i Tana. Det er blitt lagt merke til i alle juskretser.

Jeg er blitt bedt om å hilse fra Høyesterett og takke for din betydelige innsats på feltet, din viktige stemme. Høyesterett ønske lykke til videre.

For Domstoladministrasjonen har du vært en viktig samarbeidspartner, med dine kloke innspill, omfattende kunnskaper og evne til nytenkning. Du har ledet vårt interne Samiske forum og bidratt til et betydelig kompetanseløft blant landet dommere. Dette arbeidet skal vi ta videre.

I 2020 holdt du et tankevekkende innlegg i Høyesterett under et seminar om samisk rettssikkerhet. Tittelen var Hvordan bør retten behandle samiske saker? Det gjorde inntrykk på meg. Det er et innlegg jeg stadig vender tilbake til i søken etter kunnskap. Det er jeg ikke alene om.

Veien frem til her vi står i dag har vært lang. Den tunge fornorskningstiden har i stor grad også preget rettstenkningen. Ved åpningen av Indre Finnmark tingrett i 2004 var da også forventningene høye.

Tidligere høyesterettsjustitiarius Carsten Smith sa den gang: «At aktørene i rettssystemet har nødvendig kunnskap er en forutsetning for å skape tillit mellom rettssystemet og den samiske befolkning».

Og videre: «Anerkjennelsen av samiske sedvaner og rettsoppfatninger har også et perspektiv langt utover de konkrete rettsvirkninger. Den er et viktig ledd i den samiske kulturreisning.»

Gjennom ditt og tingrettens arbeid har du bidratt sterkt til dette. Domstolen er i dag en sterk og viktig institusjon som bidrar til å øke bevisstheten om og sikre samisk rettssikkerhet. Det er vi takknemlige for.

Seminára lea gudnin sundái Finn-Arne Selforsii giittusin sutnje vearditmeahttun barggu ovddas mánggaid logiid jagiid nannen dihtii sámi riektasihkkarvuoda.

Finn-Arne bargu diggerievttis, muhto maiddái olggobealde diggerievtti, lea mearkkašan ollu sihkarastin dihtii sámi vuoigatvuodaid, sámegiela geavaheapmái duopmostuoluin ja kultuvra- ja árbevierroáddejupmái.

Finn-Arne ja duopmostuolu gillilis barggu geažil lea odne áibbas lunddolaš ahte áššeoasálaččat sáhttet geavahit sámegiela dikkis. Dát lea láhkanannejuvvon duopmostuoluide sámegiela hálddašanguovlluin, muhto buot duopmostuolut riikkas galget láhčit dili dása. Sihke dán duopmostuolus ja kránnjáduopmostuolus Oarje-Finnmárkkku diggerievttis sáddejuvvojit buot dieđut jeavddalaččat sihke sámegillii ja dárogillii.

Gieđahaladettiin áššiid Sis- ja Nuorta-Finnmárkkku diggerievttis leat sámi árbevierut ja sámi kultuvra deattuhuvvon áibbas eará dásis go ovdal. Ovttas dáinna bođii iešguđetge riikkaidgaskasaš álgoálbmotvuoigatvuodaid guoski konvenšuvnnaid aktiivvalaš geavaheapmi. Álggos mángasat eahpidedje dán ja njulgestaga bárde oaivvi, muhto dál konvenšuvnnat leat oassin dábálaš riektegáldooahpus, mii geavahuvvo aktiivvalaččat buot riekteinstánssain, maiddáa Alimusrievttis.